

► Előcsarnok, 1982

► Ma üvegajtók zárják le az előcsarnokot, 2017

csövel indul, hogy ezzel javítsunk az első sorban ülők helyzetén. A színház azonban odaszögeltette a lépcsőzést kiegészítő betétet, most ilyen otrombán néz ki az 1,20 m magas színpad.”

Schinagl Gábor *belsőépítész tervező:*

„A belsőépítész szándék az volt, hogy az adott téren belül maximális komfortot adjunk.”

„A nézőtér térformája volt az egyik legnehezebb feladat...” „Olyan megoldást kellett keresni, amelybe – az alacsony belmagasság ellenére – a világítási híd elfér, de ez ne csökkentse tovább a nézőtér magasságát.” „Ezért készült ez a lapított, kupolaszerű álmennyezet központi csillárral.”

„A legnagyobb gond a székek elhelyezése volt a nézőtéren. A 80 cm-es sortávolság a mai szabványok szerint a minimum.” A székek rögzítése az aljzatba épített acél szellőzőcsatornához történt volna. Ezeket a csatornákat akkor helyezték el, amikor még a végleges aljzat nem készült el, nem lehetett a székek pontos helyét meghatározni.” „Az elkészült befúvófejek

méretrendjében óriási eltérések mutatkoztak. A 80 cm helyett – magam mértem le minden sort – volt, ahol csak 65 cm volt. Nyilvánvaló hogy ilyen szűk helyre nem lehet beülni. Ekkor tört ki a hisztéria. A székeket át kellett rakni a 80 cm-es sortávolságnak megfelelően.”

„Szerencsénkre a szék típusát – igen előrelátóan – a színház főmérnökének, jelenlegi műszaki vezetőjének és a beruházó képviselőjének jelenlétében – választottuk ki.” „Lehet, hogy a háttámla vastag és magas, erre az erkély lépcsőzésénél szükség van.” „A székek típusszékek, önmagukban kényelmesek.”

„A Kamaraszínház belsőépítészeti kialakításával kapcsolatban gyakorlatilag nem volt anyagi, pénzügyi kötöttségünk.”

Hajagos Árpád *főmérnök:*

„A színház elvárásai, elképzelései:

→ az adott térfogatban, a nézőszám megtartásával intim hangulatú, korszerű kamaraszínház jöjjön létre;

→ javuljon az üzemeltetés, a kiszolgálás rendszere;

→ a térkialakítás és a technikai felszerelés nagyobb művészi alkotószabadságot biztosítson, ...végül is maradéktalanul megvalósultak.”

Götz Béla *díszlettervező, szcenikus:*

„Elsőrendű kérdés volt a díszletszállítás megoldása. Most ezt – a körülményekhez képest – tökéletesen sikerült megoldani kélt díszletfelvonó és egy nagyméretű, kellő belmagasságú díszlettároló kialakításával.”

„A színpadgépészeti berendezések is ideálisan valósultak meg: gyűrűs forgószínpad, ponthúzó rendszer készült.” „A forgószínpad minimális szerkezeti magassággal készült.” „A színpadot egy kisméretű előszínpaddal csak a nézőtér felé lehetett bővíteni. Az előfüggöny elhelyezése sikerült talán a legkevésbé.”

„A színpad-világítási rendszer sikerült a legjobbban. Nagyon jól használható nézőtéri világítási híd készült ... a nézőtéri világítási pozíciók nagyon jó szögből teszik lehetővé a világítást.”

„Az elkészült épület egy negatívumát ki kell emelni: a nézőtér meglehetősen primitív építészeti és belsőépítészeti megoldását. Ez nagyon gyengén sikerült. A nézőtér tervezésében csődhelyzet alakult ki, mert a tervezők sem funkcióját, sem pszichikai szerepét nem értették meg.”

Bár az 1982-es felújítás után a Színház üléseit kényelmesebb, karcsúbb szerkezetű székekkel kicserélték, azonban mostanra már ezek is tönkrementek.

Az Örkény Színház nézőterének átépítése 2017.04.01.–2017.09.26.

A nézőtér felújításának oka kettős: egyrészt az Örkény Színház székeinek közismert kényelmetlensége (párosulva a recsegéssel és nyikorogással), illetve azok az építészeti anomáliák, amelyek az Örkény Színház, az egykori Madách Kamara, azaz az eredeti Madách Színház hetvenes évek végi átépítésekor keletkeztek. Az építész tervező: Vincze Krisztián, belsőépítész: Fülöp Krisztina. A tervek mintegy két év közös gondolkodás után készültek el.

Annak, hogy a székek komfortját javítsuk, egyik legfontosabb feltétele, hogy a széksorok közötti távolság megnövekedjen, hiszen a szűkös helyen a néző térde nem fér el. Igen ám, de a székek alatt betonba öntött légbefúvók pozíciója lehetetlenné teszi a széksorok áthelyezését, még akkor is, ha esetleg székeket vesztenénk – amit pedig nem akarunk. Ha csak tíz centimétert szélesedünk széksoronként, tizenhat széksor esetén jó másfél métert nyúlik meg a nézőtér hátrafelé, így aztán nemcsak a talajt, hanem a falakat is át kell építeni. Ez a két folyamat az átépítés lényege, és nem éréktelen, hogy a tervezés munkálatai alatt visszajutottunk az épület

→ eredeti alaprajzához, amelyet Gerlóczy Gedeon tervezett az 1930-as évek végén, és amelynek helyreállítása lehetővé teszi azt is, hogy nézőterünk lejtésszöge javuljon, és így a színpad és a nézőtér viszonya egészségesebbé váljon.

Ez az építkezés tehát kétirányú: helyreállítás és modernizálás egyben. Helyreállítjuk az épület eredeti alaprajzát, modernizáljuk a belsejét. Új világítási karzatot építünk, hiszen színházunknak ilyen eddig nem volt, hangterelő felületekkel javítunk az akusztikán, esztétikai téren pedig megválnak azoktól az elemektől, amelyek felstilizálni igyekeztek egy tiszta, puritán, szinte minden ízében Bauhaus-ihletettségű épületet. Belső-építészeti terveink lényege, hogy nézőnket a színházi élmény befogadásához segítse: hogy hangolja útjukat a bejáratától az előcsarnokon keresztül a lépcsőkön át a színházteremig. Ezt az egyszerű falfelületek színezésével oldjuk meg, a fehér előcsarnokból finoman sötétülő lépcsőházban haladunk majd a nézőtér feketéi, szürkéi és ezüstös tónusai felé.

A beruházást Budapest Főváros Önkormányzata finanszírozza, csaknem 300 millió forint értékben. A kivitelezést a Budai Műemlék Felújító Kft. hajtotta végre, a felújítási munkákban több mint 400 szakember vett részt.

<http://orkenyszinhaz.hu/hirek/1395-atepitjuk>

Vincze Krisztián építész⁴

„Az 1986-os rekonstrukció kapcsán a színpadot megemelték 26–28 cm-rel. Ezáltal az első néhány sor rálátása a színpadra enyhén szólva sem ideális. Úgy döntöttünk, hogy korrigáljuk a nézőtér lejtését. Ugyanakkor a nézőtér egy torz felületet formáz, ezt ki akartuk tisztítani, ezért egy finom lépcsős elrendezést alakítottunk ki, a sorok között 9 centis fellépések vannak, de minden széksor külön lépcsősíntre került.

A beruházás egyik fontos alapvetése az volt, hogy cseréljük ki a székeket. Ezek a székek recsegték-ropogtak, a sorok szűkek, nem lehetett közöttük elmenni. A széksorokba való bejutást egyrészt a sortávolságok növelésével javítottuk, ezért át kellett rajzolni az egész színházi tér alaprajzát, és két oldalra tenni a bejáratokat, másrészt egy sokkal filigránabb széket terveztünk modern, hangcsillapított mechanikával, kopásálló szövetekkel, gyönyörű számokkal.”

„Nagyon fontos áthallás szempontjából, hogy korábban ez az egész épület gyakorlatilag egy tér volt. Eredetileg az előcsarnok-közlekedő-színházter mind nyílászárókkal el nem választott tér volt. Korábban ennek javítására tet-

▶ Az újjávarázsolt nézőtér, 2017

▶ A sorok és a székek jól látható számozása

tek kísérletet: bekerült egy ajtó az előcsarnok leválasztására, ami sokat segített azon, hogy a lenti zajok ne szűrődjenek föl.” „...a bejáratokhoz új hangszigetelő ajtókat tettünk be, ugyanezt megismételtük fenn a karzatszinten is.

A padlósíkok, falsíkok és mennyezetsíkok akusztikailag tervezetlenek voltak, esetlegesen: nem is volt jó a színpadi beszéd érthetősége. Ezeket egészen újraterveztük, akusztikai tervezőt vontunk be.” „Építészeti megoldatlan volt a színpad világítása is. Ezért kiemelten fontos eleme lesz az új nézőtérnek mind látványban, mind színháztechnikailag, hogy bekerült a karzat elé függesztve egy legyezőszerűen kialakított világítási karzat. A fejegépek pozíciói is túl magasak voltak, ezért a színpad első területét tudták csak megvilágítani. Ezeket is lejjebb hoztuk 80-90 cm-rel, ami sokat számít. Áthelyeztük a hangpultot és világítási pultot is a földszintre, így a kollégáknak közvetlen a kapcsolatuk az előadással.”

Fülöp Krisztina belsőépítész

„Az Örkényi drámai-prózai színház, erős minőségi elkötelezettséggel.” „Olyan primer, funkcionális célokat tűztünk ki, amelyek a színházi munkát, az előadást helyezik a fókuszba, és kapcsolódnak az épület eredeti jellegéhez, azokat értelmezik mai eszközökkel. Ezekről van szó, többek között legyen szép és kényelmes a szék, könnyen meg lehessen találni azt a szé-

ket, amelyikre a néző jegye szól. Az akusztikai paneleknek is funkcionális, nem esztétikai szerepük van: a perforált felületek hangot nyelnek el, a játékosan megformált felületek a diffúzorok, de ezek is az akusztikát szolgálják.”

„Mácaival sokat konzultáltunk...” „Így jutottunk el végül a sötét nézőtérhez. Mivel a nézők nagy része az előadás előtti két percben érkezik meg a színházba, ... beül, függöny szét, kezdődik az előadás. Ebben az elszakadásban próbáltunk segíteni azzal, hogy az érkezés, a néző átvezetése a színházi térbe egyfajta dramaturgia szerint történjen, a világos előcsarnokból a sötétülő lépcsőházon át érkezünk a nézőtérre, közben szépen elhalványodnak a színek, ez konkrétan a tapéta színében is megjelenik. Tompulnak a fények, lecsendesedik minden, és a fókusz a színpadé.”

„Például a székek kárpitjai különböző színűek, sötétszürke-világosszürke, finom ezüstös átmenetben. Ezzel egy rendezett káoszt teremtünk. A székek háttámlájába behímeztettük a számokat, ez is szokatlan, játékos, és a fényben finoman meg fog csillanni. A padlóban intarziászerűen jelennek meg a sorok számai.”

„A nézőtérre belépve meglepő látvány lesz a tér dísztelensége – elegáns, klasszikus, visszafogott dizájnt fogunk látni.” „A padló látszó beton, a lépcsők élei pedig nyers acélból vannak. Nehézség, hogy az Örkényi Színház nézőtérének kétharmada a karzat alatt van. Ez egy kicsit furcsa geometriájú öblöt jelent, kvázi mintha egy sí-sánc alá ülnénk be a hátsó sorokban. Ezt próbáljuk orvosolni, hogy a látósík felső élét a karzat fögerendája adja meg. Ezért az egész mennyezet sötét, és a színházi lámpák világítanak benne, kicsit elcsaljuk a látvánnyal a belmagasságot.”

A felújítás legnagyobb és legnehezebb szerkezeti munkája az erkély korrodált tartógerendájának kiváltása volt. Ez tette lehetővé a nézőtér karzat alatti terének növelését.

-SZJI-

⁴ A tervező – időhiányra hivatkozva – nem írta meg ismeretét lapunk számára, így az Örkényi Színház kiadványából idézzük az építész és belsőépítész gondolatait.